

**РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ
НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ
ОСВІТИ ВІДПОВІДНО ДО
ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ
БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Наказ Міністерства освіти і науки України 02.08.2024 № 1093

«Про затвердження рекомендації щодо оцінювання результатів навчання здобувачів освіти відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти».

2. **Втратив чинність**, наказ Міністерства освіти і науки України від 01 квітня 2022 року № 289 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти».

Основні підходи до оцінювання результатів навчання

Об'єктами оцінювання є результати навчання учнів та учениць:

- знання
- вміння
- навички
- ставлення
- цінності

набуті в процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, виміряти й оцінити та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми на кожному рівні (циклі) загальної середньої освіти.

Основні функції оцінювання:

формувальна	відстеження динаміки навчального поступу
констатувальна	встановлення рівня досягнення результатів навчання
діагностувальна	Інформує про стан досягнення результатів навчання , наявність навчальних втрат, причини утруднень
коригувальна	можливість адаптувати освітній процес
орієнтувальна	відстеження динаміки формування результатів навчання , прогнозування їх розвитку
мотиваційно-стимулювальна	активізація внутрішніх та зовнішніх мотивів до навчання
розвивальна	рефлексія та самовдосконалення
прогностична	постановка цілей навчання на майбутнє
виховна	виховання свідомої дисципліни, наполегливості працьовитості, почуття відповідальності , обов'язку

```
graph LR; A((Види оцінювання)) --> B(ФОРМУВАЛЬНЕ); A --> C(ПІДСУМКОВЕ); A --> D(ДЕРЖАВНА ПІДСУМКОВА АТЕСТАЦІЯ);
```

**Види
оцінювання**

ФОРМУВАЛЬНЕ

ПІДСУМКОВЕ

ДЕРЖАВНА ПІДСУМКОВА АТЕСТАЦІЯ

Формувальне

- Відстеження динаміки навчального поступу учнів/учениць.
- Визначення освітніх потреб та коригування на підвищення ефективності навчання з урахуванням встановлених результатів навчання.

Формувальне оцінювання здійснюють у формі:

- самооцінювання

- взаємооцінювання

- оцінювання вчителем/учителькою із використанням окремих інструментів

Завдання для оцінювання

добираються так, щоб можна було отримати об'єктивну інформацію про рівень досягнення учнями обов'язкових результатів навчання певної групи (далі - ГР), яка охоплює споріднені загальні результати відповідної освітньої галузі.

За потреби, для отримання інформації щодо рівня досягнення очікуваних результатів навчання учнями/ученицями, визначених в окремому елементі навчальної програми (тема / розділ), здійснюється **тематичне оцінювання**. Результати тематичного оцінювання можуть бути використані **для коригування освітнього процесу**.

Підсумкове

Метою підсумкового оцінювання є співвіднесення фактичних результатів навчання, яких досягли здобувачі освіти, з обов'язковими /очікуваними результатами навчання, визначеними Державним стандартом /модельною навчальною програмою за певний період навчання.

- Показник результату навчання та розвитку.
- Здійснюється періодично.
- Кількість підсумкових робіт, час їхнього проведення вчитель/учителька встановлює самостійно.
- Підсумкові роботи можуть забезпечувати охоплення одного, декількох або всіх груп результатів (ГР), визначених у Державному стандарті.
- Здійснюють за (ГР), що передбачені Критеріями оцінювання за освітніми галузями, урахуванням різних форм і видів навчальної діяльності.

Підсумкове оцінювання

На підставі оцінок за (ГР) виставляють загальну оцінку за семестр.

- Оцінка за семестр може бути скоригованою.
- Підсумкове оцінювання за рік не здійснюють.
- Річну оцінку виставляють на підставі загальних оцінок за I та II семестри або скоригованих семестрових оцінок.
- Результати семестрового та річного оцінювання фіксують у класному журналі та Свідоцтві досягнень.
- Для визначення річної оцінки потрібно враховувати динаміку особистих досягнень учня /учениці протягом року.
- Річне оцінювання також може бути скоригованим.
- Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним оцінок за I та II семестри.
- Оцінка є конфіденційною інформацією, доступною лише для учнівства та його батьків.

Для формування висновків щодо рівня досягнення обов'язкових результатів навчання за семестр учитель/вчителька може запропонувати учнівству:

1

виконати комплексну підсумкову роботу, завдання якої дозволяють установити результати навчання за всіма групами результатів, визначеними в Критеріях оцінювання за освітніми галузями

2

виконати окремі підсумкові роботи для кожної групи результатів, визначеної у Критеріях оцінювання за освітніми галузями

Відомості, отримані під час підсумкового семестрового оцінювання результатів навчання, застосовують для вироблення навчальних цілей на наступний період, визначення труднощів, що постали перед здобувачами освіти, та коригування освітнього процесу.

Загальні критерії оцінювання.

Оцінювання здійснюється за визначеними критеріями.

Загальні критерії оцінювання (додаток 1)
визначають загальні підходи до встановлення результатів навчання учнів/учениць

Загальні критерії оцінювання слугують основою критеріїв оцінювання за освітніми галузями (додаток 2)

Додаток 1

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ
оцінювання результатів навчання здобувачів освіти відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти

Рівень	Бал	Загальна характеристика
Шокавто	1	<i>Учень / учениця:</i> – сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на прості запитання за змістом почутого / прочитаного, припускається суттєвих змістових і логічних помилок; – виконує частину простих завдань / навчальних дій за наданим зразком з допомогою вчителя; – передає інформацію, намагається висловлювати свої думки, використовуючи короткі однотипні фрази.
	2	<i>Учень / учениця:</i> – відтворює незначну частину інформації, отриману від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому / прочитаному часткові відповіді на прості запитання; припускається змістових і логічних помилок;

Додаток 2

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМИ ГАЛУЗЯМИ
результатів навчання здобувачів освіти відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

Бал	ГАЛУЗЕВІ КРИТЕРІЇ			
	Група результатів 1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях	Група результатів 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне опіювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) та використання її для збагачення власного досвіду	Група результатів 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, взаємодія з іншими особами у цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови	Група результатів 4. Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами, проведення їх аналізу
1	<i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на окремі прості запитання за змістом почутого, використовуючи прості однотипні фрази; припускається суттєвих змістових помилок;	<i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію з тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на окремі прості запитання за змістом прочитаного / деглянутого, використовуючи прості однотипні фрази;	<i>Учень / учениця:</i> демонструє вміння записувати висловлення, зокрема в цифровому середовищі; частково відтворює способи діяльності за наданим зразком, припускаючись рівного виду помилок;	<i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на окремі прості запитання; припускаючись суттєвих помилок; виконує частину простих завдань /

Загальні критерії оцінювання

- **Визначають загальні підходи до встановлення результатів навчання;**
- **Реалізуються за чотирма рівнями;**
- **Опис кожного бала шкали подано в додатку 1 рекомендацій;**
- **Оцінювання може здійснюватися за власною шкалою оцінювання результатів навчання (у разі запровадження закладом освіти власної шкали оцінювання).**

(Додаток 1 рекомендацій)

Критерії оцінювання за освітніми галузями

- ❑ Реалізуються за чотирма рівнями (1-3 - початковий; 4-6 – середній; 7-9 – достатній; 10-12 – високий).
- ❑ Кожен наступний охоплює вимоги попереднього, а також додає нові;
- ❑ Опис кожного бала подано в додатку №2 рекомендацій;
- ❑ Враховано структуру компетентності (знання, вміння, навички, цінності, ставлення) і наскрізних у всіх компетентностях умінь по кожній освітній галузі.

Поточні оцінки за групами результатів відрізнятимуться від звичного освітянам поточного оцінювання.

✎ Наприклад, на уроці української мови вчителька запланувала оцінювати дітей за двома групами результатів: письмовою та усною взаємодіями.

- Якщо вдалося пропрацювати обидві групи результатів за один урок, можна ставити дві оцінки в одну клітинку через дріб, а також позначити в журналі в колонці під датою (теж через дріб), що оцінки стоять за групи результатів 1 та 2 (ГР1/ГР2).

- Якщо ж учителька розпланувала роботу за двома групами результатів на декілька уроків, відповідно, оцінки за кожною групою (усну та письмову взаємодію) виставляються в різні клітинки та різні дати журналу. У колонці під датою треба зробити помітку, яку саме групу результатів оцінено.

Під час подальшого навчання вчителька оцінює інші групи результатів. За весь семестр вона поступово оцінить усі 4 групи результатів з української мови, виставляючи поточні оцінки. Їх може бути менше за кількістю, ніж раніше.

Утім, щоб охопити всі чотири групи результатів за семестр, учительці якраз і треба спланувати завчасно відповідні види робіт та завдань у календарно-тематичному плануванні.

- Перша модель передбачає, що наприкінці семестру учні пишуть підсумкові роботи з кожної групи результатів, на основі яких виставлятиметься семестрова оцінка (виводиться середнє арифметичне за чотири роботи).

- Або ж учитель/-ка може підібрати так завдання, щоб за один урок оцінити в одній підсумковій роботі одразу всі чотири групи результатів.

- Підсумкова робота може тривати не весь урок (45 хвилин), а 20 чи 30 хвилин.

💡 Якщо учень чи учениця з певних причин показали в грудні кращі поточні результати ніж на початку семестру, а одну з підсумкових робіт пропустили, тоді під час виставлення семестрової оцінки можна враховувати поточні оцінки.

Виходить, що поточне оцінювання не обов'язково враховувати в семестрову оцінку, але в разі певних обставин його роль може бути присутньою. Особливо, якщо поточне оцінювання показує прогрес учнівства.

Модель 2

Оцінки за семестр виставляють за **результатами комплексної підсумкової роботи (КПР ГР1 / КПР ГР2 / КПР ГР3 / КПР ГР4)**, завдання якої дають змогу встановити рівень навчальних досягнень за всіма групами результатів, визначеними в Критеріях оцінювання за освітніми галузями (її зазвичай проводять наприкінці семестру), з урахуванням динаміки особистих досягнень учня / учениці протягом семестру. Свідченням цього учнівського поступу є **поточне оцінювання за певну групу загальних результатів (ПО ГР1 / ПО ГР2 / ПО ГР3 / ПО ГР4)**.

Прізвище та ім'я учня (учениці)	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	10	...	...	...	...	...	...	07...	14...	...	ГР	ГР	ГР	ГР	І семестр		
	09	09	09	09	09	09	09	10	11	11	11	11	11	11	11	11	12	12	12	12	12	1	2	3	4			
.... Андрій	8		8	9	7		8	8	9			8		8		7		9	8	9	7	7		8	9	7	8	8
.... Оксана	9	7			7		7	9	10	7	7			8		8		9	9	10	7	8		9	10	7	8	8
..... Василь	8		9	9	11	8	8	9	11			10		8		9			10	11	9	9		10	10	10	9	10
	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	Р	ГР1	КПР	КПР	КПР	КПР					
	1	2	2	1	3	1	2	3	2	3	4	1	2	4	4	2	4		ГР1	ГР2	ГР3	ГР4						

КПР ГР1 + ПО ГР1 = СО ГР1

✎ Якщо така підсумкова робота надто велика, можна провести її на двох уроках. Або ж, як і в першій моделі, підібрати завдання так, щоб за один урок оцінити всі чотири групи результатів.

- Якщо учні не з'явилися на комплексну підсумкову роботу, тоді до уваги беруться поточні оцінки, які виставлялися впродовж семестру за різні групи результатів.

- Раптом учень чи учениця написали комплексну підсумкову роботу гірше або погіршили оцінку з певної групи результатів (аудіювання і читання в англійській мові виконали на відмінно, а з граматики отримали 6 балів), то враховується, чи була позитивна динаміка учнів під час семестру з тієї групи результатів, яка на контрольній проявилася слабше (у нашому прикладі – з граматики).

У цій ситуації знову помічним є поточне оцінювання, яке демонструє загальну картину розвитку учня/учениці за семестр і дає змогу об'єктивно оцінити й вивести семестрову оцінку.

“У підходах до оцінювання особливих змін не відбулося, крім того, що вчитель/-ка зараз має розуміти, як поєднати державний стандарт, тобто орієнтири для оцінювання, із самим оцінюванням і завданнями, – наголошує Ірина Клименко. – Адже орієнтири для оцінювання – це ті складники, які дають змогу запропонувати учням такі завдання, щоб вони показали, яких результатів досягли, виконуючи, наприклад, творче завдання, працюючи з текстом і даючи відповіді на певні питання”.

Модель 3

Оцінки за семестр виставляють за підсумками комплексної підсумкової роботи (КПР ГР1 / КПР ГР2 / КПР ГР3 / КПР ГР4), завдання якої дають змогу встановити рівень навчальних досягнень за всіма групами результатів, визначеними в Критеріях оцінювання за освітніми галузями, або на основі підсумкових робіт (ПР) за однією або декількома групами результатів (ПР ГР1 / ПР ГР2 / ПР ГР3 / ПР ГР4), з урахуванням тематичного оцінювання (ТО). У разі відсутності учня / учениці на уроці в день проведення комплексної підсумкової роботи, оцінки за групами загальних результатів виставляють, ураховуючи поточне оцінювання протягом вивчення окремої теми.

Прізвище та ім'я учня (учениці)	...	...	...	...	...	...	Т е м а т и ч н а	...	...	...	...	...	Т е м а т и ч н а	...	...	...	10	...	07... 12		14... 12		...	12	ГР	ГР	ГР	ГР	І с е м е с т р
	09	09	09	09	09	09		10	10	10	10	10		10	10	11	11	11	11	12	12	12	12	12	12	1	2	3	
.... Андрій	8		7		8	8	8	7	7			9	8	9	7	8		6	и	и	и	и		8	8	7	7	8	
.... Оксана	9	8			7	9	8	9			9		8	10	7	7		9	9	6	7	8		9	8	8	8	8	
..... Василь	8		9	9		9	9			11		8	9	11			10		10	11	9	9		10	11	9	9	10	
	ГР 1	ГР 2	ГР 2	ГР 1	ГР 4	ГР 3		ГР 3	ГР 4	ГР 2	ГР 4	ГР 1		ГР 2	ГР 4	ГР 1	ГР 4	ГР3	КПР ГР1	КПР ГР2	КПР ГР3	КПР ГР4							

$$\text{КПР ГР1} + \text{ПО ГР1} = \text{СО ГР1}$$

❏ Тому в третій моделі, крім тематичного оцінювання, важливо час від часу фіксувати поточними оцінками в журналі ті групи результатів, які вчителька/-ль хоче оцінити й вважає, що ці оцінки можуть вплинути на семестрове оцінювання.

Якщо раптом учень чи учениця пропустить підсумкову роботу, учитель/-ка може взяти до уваги поточні оцінки, виставлені за групами результатів.

! Підсумкові роботи (комплексні або підсумкові за групами результатів) у цій моделі не обов'язкові. Обов'язковим є фіксування результатів навчання за групами результатів упродовж семестру, бо без цього вчителям складно вивести підсумкову оцінку за семестр.

Іншими словами, учень чи учениця можуть пропустити комплексну або підсумкову роботу. Та якщо він/вона має поточні оцінки за різні види робіт (тобто різні групи результатів) упродовж семестру, у вчителів є та база, спираючись на яку можна вивести семестрову оцінку.

Звична тематична оцінка значно спрощує вчителям життя, але не розкриває суті, за що саме її отримали учень чи учениця: за гарно написаний твір, за хороше знання термінів із літератури чи за опанування правил з орфографії. Виходить, що оцінювання за групами результатів – це своєрідна розшифровка різних знань та вмінь учнівства. Їх варто фіксувати поточними оцінками впродовж усього семестру, щоб оцінити й знання учнівства, і їхній прогрес у вивченні предмета.

Загалом маємо такий підхід до оцінювання:

- вчитель/-ка виставляє бали за окремі три або чотири групи результатів навчання (наразі в стандарті визначені різна кількість груп результатів для різних освітніх галузей). Тобто в журналі може бути три або чотири оцінки за кожен з груп результатів;
- оцінка за семестр формується на підставі всіх оцінок за групами результатів (виводиться середнє арифметичне);
- річна оцінка формується на основі двох семестрових;
- тематичне оцінювання не є обов'язковим (учителі можуть проводити його за потреби, самостійно визначаючи частотність);
- поточне оцінювання теж не обов'язково береться до уваги під час виставлення семестрових оцінок, але може врятувати в разі навчальних форс-мажорів. Також його можна використовувати, щоб зафіксувати, які групи результатів були сформовані в учнів упродовж навчання та на якому рівні, тобто відстежити прогрес учнівства.

Звісно, щоби розпланувати, якими саме завданнями перевірити кожен з груп оцінювання, коли саме ці оцінювання проводити, вчителям треба час, аби розібратися із новими моделями оцінювання. А ще час треба на те, щоби врахувати ці новації в календарно-тематичному плануванні.